

Handläggare
Hamlin Ingela

Datum
2017-10-09

Diarienummer
UBN-2017-0560

Utbildningsnämnden

Skolinspektionens tillsyn i Uppsala kommun, grundskola och förskoleklass

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att lämna svar på Skolinspektionens föreläggande enligt bilagt förslag.

Bakgrund

Skolinspektionen har under våren 2017 genomfört regelbunden tillsyn av samtliga skolformer i Uppsala kommun. För grundskola och förskoleklass har Uppsala kommun på huvudmannanivå fått föreläggande om det systematiska kvalitetsarbetet för skolformen förskoleklass.

Föredragning

Bifogat finns ett förslag till svar på det förelägganden som Skolinspektionen har lagt.

Av svaret framgår de nya rutiner som från och med hösten 2017 används för det systematiska kvalitetsarbetet för förskoleklass.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Utbildningsdirektör

Handläggare
Ingela Hamlin

Datum
2017-10-06

Diarienummer
UBN-2017-0560

Skolinspektionen

Svar avseende huvudmannabeslut för förskoleklass och grundskola

Skolinspektionens tillsyn i Uppsala kommun 2017-06-09 Dnr 43-2016:10987

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen konstaterar att Uppsala kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Inriktningen för huvudmannens kvalitetsarbete är att de nationella mål och krav som anges i styrdokumenten uppfylls. (4 kap. 3 och 5 §§ skollagen)
- Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3 och 6-7 §§ skollagen)

Åtgärder

- Se till att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete för förskoleklass på huvudmannanivå genom att:

- a) Säkerställa att det genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete på enhetsnivå för förskoleklass som ger underlag för huvudmannens kvalitetsarbete.
- b) Följa upp verksamheten utifrån de nationella målen för skolformen.
- c) Följa upp elevernas trygghet och studiero.
- d) Analysera måluppfyllelsen.
- e) Identifiera utvecklingsområden och besluta om åtgärder.
- f) Dokumentera kvalitetsarbetet.

Från och med hösten 2017 tillämpas följande rutiner för att åtgärda ovanstående brister.

Enhetsanalys

Varje rektor ansvarar för att det senast till den 30 september skrivs en verksamhetsplan för varje skola. Planen innehåller en enhetsanalys för både förskoleklass, fritidshem och grundskola. I enhetsanalysen följs varje verksamhet upp utifrån nationella mål. För att tydliggöra förskoleklassens verksamhet har en ny mallstruktur införts inför hösten 2017. Enhetsanalysen innehåller en samlad dokumentation av föregående läsårs resultat och uppföljning och analys av dessa. Rektor får återkoppling från områdeschef i arbetet med verksamhetsplan och analys och för där dialog kring valet av utvecklingsområden för förskoleklassen.

Huvudmannens verksamhetsanalys för förskoleklassen

De olika enhetsanalyserna är grunden för en samlad analys för förskoleklassens verksamhet som skrivs av grundskolans ledningsgrupp. Denna analys med utvecklingsområden används både som underlag för redovisning till utbildningsnämnden och som underlag för grundskoleavdelningens verksamhetsplan inför kommande verksamhetsår.

Vid huvudmannens analys av enheternas resultat beaktas dels vad som behöver återkopplas och säkerställas på skolenheten men också vad som behöver åtgärdas centralt på huvudmannanivå. Det kan dels vara förutsättningar som gäller enheten men det kan också gälla generella områden som är aktuella för flera enheter eller på systemnivå. Ett exempel på ett generellt utvecklingsområde som genererat utvecklingsinsatser är utbildningsinsatser kring övergångar mellan skolformer och dokumentationsarbete i verktyget UNIKUM.

Samtliga förskoleklasser i kommunen deltar också kontinuerligt i kvalitetsarbete i nätverksform. Nätverken leds centralt från kommunen. Dessa nätverksmöten för också kunskap från verksamhet till huvudman kring behov av övergripande insatser.

Uppföljning

Inom grundskolan finns fyra områdeschefer. Varje områdeschef träffar regelbundet sina rektorer i uppföljning, både individuellt och i grupp. Vid dessa tillfällen följs ekonomi, kvalitet och kompetensförsörjning upp utifrån planeringen i enhetsanalysen.

I nästa steg träffar grundskolechefen varje månad utbildningsdirektören. Vid detta tillfälle följs ekonomi, kvalitet och kompetensförsörjning upp utifrån avdelningens verksamhetsplan. En fördjupad uppföljning sker per respektive tertiäl, och då sker också en återrapportering till nämnden utifrån de uppdrag som finns i nämndens verksamhetsplan.

Månadsuppföljningarna dokumenteras.

Resultatseminarium

I november varje år genomförs ett resultatseminarium där utbildningsnämnden och verksamheterna möts för att tillsammans diskutera skolformernas resultat i ett huvudmannaperspektiv. Vid seminariet presenteras det senaste läsårets resultat med olika typer av jämförelser, exempelvis över tid och gentemot likande huvudmän. Seminariet är en plattform där utbildningsnämnd, utbildningsdirektör, skolformschefer och rektorer respektive förskolechefer ges möjlighet att tillsammans analysera resultat och reflektera över möjligheter och utvecklingsområden.

Kvalitetsrapport

Varje år sammanställs en kvalitetsrapport till nämnden som innehåller en sammanställning av resultat för både kunskapsutveckling och frågor om trygghet och studiero. I kvalitetsrapporten ryms både huvudmannaperspektivet och hemkommunen. Kvalitetsrapporten skrivs i ett 0-19-

årsperspektiv och gäller således samtliga skolformer. Denna rapport har tidigare inte tydligt belyst förskoleklassen. Med enhetsanalyser och analysen för respektive skolform kommer det framöver att finnas ett underlag för en analys av alla skolformer. Kvalitetsrapporten presenteras i mars och ska bland annat ge underlag för verksamhetsplanen för nämndens ansvarsområde.

Portal

Arbete pågår med att tillgängliggöra en webbportal för utbildningsnämnden. I denna portal, som beräknas klar under 2018, ska finnas tillgängligt

- aktuell statistik i urval
- samtliga skolors enhetsanalyser
- samtliga verksamhetsanalyser för respektive skolform
- den övergripande kvalitetsrapporten

För utbildningsnämnden

Caroline Hoffstedt
Ordförande

Lars Niska
Nämndsekreterare

Uppsala kommun

Huvudmannabeslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Uppsala kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Uppsala kommun att senast den **27 oktober 2017** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen konstaterar att Uppsala kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Inriktningen för huvudmannens kvalitetsarbete är att de nationella mål och krav som anges i styrdokumentet uppfylls. (4 kap. 3 och 5 §§ skollagen)
- Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3 och 6-7 §§ skollagen)

Åtgärder

- Se till att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete för förskoleklass på huvudmannanivå genom att:
 - a) Säkerställa att det genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete på enhetsnivå för förskoleklass som ger underlag för huvudmannens kvalitetsarbete.
 - b) Följa upp verksamheten utifrån de nationella målen för skolformen.
 - c) Följa upp elevernas trygghet och studiero.
 - d) Analysera måluppfyllelsen.
 - e) Identifiera utvecklingsområden och besluta om åtgärder.
 - f) Dokumentera kvalitetsarbetet.

Bedömning

Tillsynen av Uppsala kommuns ansvarstagande för skolformerna grundskola och förskoleklass har inte visat annat än att huvudmannen ger skolenheterna förutsättningar att ge elever en god utbildning. Vid tillsynen konstateras dock brister inom det systematiska kvalitetsarbetet för skolformen förskoleklass. Huvudmannen behöver förbättra sitt arbete med att på övergripande nivå analysera måluppfyllelsen

för skolformen i syfte att identifiera utvecklingsområden samt besluta om åtgärder för dessa. I detta arbete ingår att respektive skolenhets systematiska kvalitetsarbete måste vara av tillräcklig omfattning och i inriktning mot de nationella målen för att kunna fungera som underlag för det övergripande analysarbetet. Tillsynen har inte visat annat än att huvudmannen uppfyller författningarnas krav inom övriga områden som granskats.

Föreläggande

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Uppsala kommun brister i sitt systematiska kvalitetsarbete på huvudmannanivå för skolformen förskoleklass. Kommunen saknar en systematisk uppföljning av måluppfyllelsen utifrån de nationella målen för utbildningen samt en uppföljning av elevernas trygghet och studiero på övergripande nivå. Huvudmannen behöver säkerställa att det systematiska kvalitetsarbete som ska bedrivas på respektive skolenhet ger ett tillräckligt underlag för att kunna genomföra övergripande analyser av hela kommunens måluppfyllelse i förskoleklassen.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Av förarbeten till skollagen framgår att huvudmannen har det yttersta ansvaret för utbildningen vilket ger huvudmannen en central roll när det gäller att bedriva ett kvalitetsarbete som garanterar kvalitet och likvärdighet. Kvalitetsarbetet på huvudmannanivå ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamheternas kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för uppföljningen och utvecklingen. Huvudmannens styrning, uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten bör analyseras särskilt (prop. 2009/10:165 s. 306).

Av Skolverkets allmänna råd med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje huvudman måste hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. Vidare framgår att styrning och ledning av kvalitetsarbetet innebär att huvudman och chefer skapar strukturer och rutiner för hur utbildningens resultat ska följas upp, analyseras och bedömas i förhållande till de nationella målen. Huvudmannen behöver därför klargöra hur detta arbete ska bedrivas. Huvudmannen måste se till att det finns dokumentation för alla skolformer som är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på huvudmannanivå om prioriteringar och utvecklingsinsatser (Skolverkets allmänna råd

med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet, SKOLFS 2012:98, sid. 11, 15–16 och 20).

Skolinspektionens utredning

I intervju med kommunens utbildningsdirektör och chef för enheten för uppföljning och analys framkommer att det inte genomförs någon uppföljning av måluppfyllelsen i kommunens förskoleklasser. De har velat att förskoleklassen ska ses som en del av helheten i grundskolan och att det ska finnas ett signalsystem med avvikelser där både styrkor och svagheter ska rapporteras. Detta uppges dock vara något som man kan bli bättre på i kommunen. Inom grundskolan används regelbundna elevenkäter för att följa upp exempelvis elevernas upplevda trygghet och möjlighet till studiero, någon sådan uppföljning genomförs dock inte för eleverna i förskoleklass. Representanter för ansvariga politiker bekräftar bilden av det inte genomförs någon uppföljning av arbetet i förskoleklass och att de i dagsläget vet för lite om verksamheten.

Chefen för grundskola och skolområdescheferna uppger att det finns ett nätverk där representanter för de olika skolornas förskoleklasser träffas och kan beskriva hur verksamheterna ser ut. Vidare beskrivs att förskoleklassen ska finnas med i respektive skolenhets verksamhetsplan men att rektorerna inte alltid är tydliga utan skriver skola när de menar förskoleklassen. Verksamhetsplanerna följs sedan upp i muntliga workshops med områdescheferna. I intervjun framkommer att det kan behöva tydliggöras hur rektorerna ska synliggöra förskoleklassens verksamhet.

I intervju med rektorsrepresentanter menar de flesta rektorer att de inte får några specifika frågor om måluppfyllelsen i förskoleklassen från huvudmannens sida utan att intresset är inriktat på grundskolan. Skolinspektionen har i samband med tillsynen tagit del av ett antal skolenheters verksamhetsplaner samt kommunens sammanställda kvalitetsrapport för år 2016. I de flesta verksamhetsplaner på enhetsnivå såväl som i kommunens kvalitetsrapport saknas helt en bedömning av måluppfyllelsen i förskoleklass. Vidare saknas således också analyser av resultaten som ska ligga till grund för beslut om utvecklingsinsatser.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Uppsala kommun uppfyller författningarnas krav inom förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Beslutsfattare

Robert Sondell
Föredragande

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Uppsala kommun

Fakta om Uppsala kommun

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Uppsala kommun under våren 2017. Detta beslut avser huvudmannens samlade ansvarstagande för utbildningen inom skolformen förskoleklass och grundskola

Utbildningsnämnden har på uppdrag av kommunfullmäktige det övergripande ansvaret för grundskolan i Uppsala kommun. Det operativa arbetet sker i utbildningsförvaltningen som leds av en utbildningsdirektör. För verksamheten grundskola finns under direktören en skolformschef. Grundskolan är indelad i fyra skolområden, varje område leds av en områdeschef.

I Uppsala kommun finns det 58 kommunala grundskolor med cirka 16 900 elever. Det finns även 22 fristående grundskolor i kommunen. Skolinspektionen ansvarar även för tillsynen av dessa fristående verksamheter. De tillsynas dock i särskild ordning och omfattas således inte av detta tillsynsbeslut.

Måluppfyllelse

NP åk3: Läsåret 2015/16 hade eleverna i Uppsalas årskurs 3 uppnått kravnivån i en högre omfattning än motsvarande nivå i riket för i stort sett samtliga delprov i ämnena svenska och matematik. Resultaten i ämnet svenska som andraspråk visar på en betydligt högre andel elever som uppnått kravnivån än genomsnittet för riket där framförallt pojknas resultat sticker ut i positiv bemärkelse.

Betyg åk6: Läsåret 2015/16 uppnådde 80,3 procent av Uppsala kommuns elever i kommunal verksamhet kunskapskraven i alla ämnen vilket var något högre än rikets genomsnitt. Den högsta genomsnittliga betygspoängen nådde de i ämnet engelska (14,7) medan ämnena matematik och kemi hade de lägsta genomsnittliga betygspoängen (13,1). Samtliga ämnens resultat var i paritet med eller över rikets genomsnitt.

Betyg åk9: Läsåret 2015/16 nådde cirka 80 procent av eleverna i Uppsalas kommunala verksamheter kunskapskraven i samtliga ämnen vilket var ett något högre resultat än i rikets genomsnitt. Den högsta genomsnittliga meritpoängen nåddes i ämnet modersmål (16,3) medan ämnet svenska som andraspråk hade den lägsta genomsnittliga meritpoängen (8,6).

Skolenkäten: Vårdnadshavare, pedagogisk personal samt eleverna i årskurs 5 och årskurs 9 har under hösten 2016 svarat på Skolenkäten.

Resultaten av elevernas skattningar visar på ett högre resultat än genomsnittet för enkätomgången inom samtliga frågeområden. Högst resultat kan utläsas kring frågeområdet "trygghet".

Resultat från den pedagogiska personalens enkät visar att respondenterna skattat alla frågeområden i paritet med eller något högre än genomsnittet för enkätomgången. Högst resultat finns inom frågeområden som berör arbetet att förhindra kränkningar och tillit till elevernas förmåga.

Vårdnadshavarna har skattat grundskolans verksamhet i paritet med genomsnittet för enkätomgången inom samtliga frågeområden. Elevernas trygghet och arbetet med att förhindra kränkningar är de områden som visar på högst resultat.